

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 8.

Ocena dopuszczająca:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do *epiki, liryki* lub *dramatu*;
- zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi;
- wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: *fraszka, sonet, pieśń, hymn, satyra, tragedia, powieść historyczna*), odróżnia je od rodzajów literackich;
- wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych;
- zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami;
- wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem;
- wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki;
- wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał;
- czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych; rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako *publicystyczny*;

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- dostosowuje język, którego używa, do sytuacji;
- tworzy zdania złożone,
- odróżnia mowę niezależną od zależnej;
- rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe;
- stara się wzbogacać swoje słownictwo,
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich;
- stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi,
- stosuje podstawowe zasady etykiety językowej,
- nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- krótko wypowiada się ustnie na podany temat;
- z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi;
- pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: **rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny**;
- stosuje akapity;
- formułuje prostą tezę;
- wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić;
- przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia;
- stara się podać przykłady ilustrujące argumenty;
- z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania;
- rozpoznaje w różnych tekstach perswazję i manipulację;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (streszcza);
- formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu; głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy.

SAMOKSZTAŁCENIE

- korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela;
- rozwija nawyk systematycznego uczenia się;
- uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść.

Ocena dostateczna

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach;
 - stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi;
 - stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków;
 - wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać;
 - wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór;
 - zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury;
 - komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury;
 - wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu;
 - klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy;
 - rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: *reportaż* i *felieton*);
- zauważa w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- stara się stosować normę wzorcową i użytkową;
 - tworzy wypowiedzenia złożone;
 - przekształca poprawnie mowę niezależną w zależną;
 - rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe;
 - wzbogaca swoje słownictwo;
 - ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów;
 - stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych;
 - wyjaśnia znaczenie homonimów;
 - zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi,
 - stosuje zasady etykiety językowej,
- pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa podstawowych środków retorycznych;
- gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi;
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: **rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny**, starając się zachować wyznaczniki gatunku;
- stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy;
- formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza;
- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji;
- przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów;
- podaje przykłady ilustrujące argumenty;
- formułuje proste wnioski;
- rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (streszcza, rozbudowuje)
- formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej.

SAMOKSZTAŁCENIE

- korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji;
- uczy się systematycznie;
- uczestniczy w projektach edukacyjnych;
- podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału; rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść.

Ocena dobra

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach;
- posługuje się najważniejszą terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych;
- wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie;
- rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: *neologizm, symbol, alegorię, ironię*), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów;
- określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór;
- odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze;
- rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki,

wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury;

- wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- wyszukuje i porządkuje cytaty;
- wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa;
- zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (*reportaż, felieton*), znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- stosuje normę wzorcową i użytkową;
- rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzi wielokrotnie złożonych;
- przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu;
- rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich;
- odróżnia treść i zakres wyrazu;
- używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych;
- poprawnie używa homonimów;
- rozpoznaje i nazywa różne style,
- świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne;
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi;
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: **rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny**, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję;
- stosuje akapity jako spójne całości myślowe;
- formułuje tezę i hipotezę;
- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów;
- przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego;
- podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty;
- formułuje wnioski wynikające z argumentacji;
- rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- dokonuje przekształceń tekstu cudzego (streszcza, rozbudowuje);
- formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu; głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację.

SAMOKSZTAŁCENIE

- korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną;
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;

- stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie;
- aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę.

Ocena bardzo dobra

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych;
 - poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych;
 - poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów;
 - wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
 - poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór;
 - interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze;
 - wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury;
 - funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi,
 - funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje;
 - określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki;
 - określa cechy gatunków dziennikarskich (*reportaż, felieton*);
- analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym;
- rozróżnia i stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych;
- poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną
- wskazuje funkcję wykorzystania w wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa;
- funkcjonalnie korzysta ze słowników;
- różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego;
- nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form;
- nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi;
- wyjaśnia zasady etykiety językowej,
- pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi;
 - funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę;
 - samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi;
 - samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: **rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny**, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej;
 - stosuje rytm akapitowy;
 - samodzielnie formułuje tezę i hipotezę;
 - swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów;
 - podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty;
 - podsumowuje rozważania;
 - rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję;
 - zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
 - samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje);
 - formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu;
- interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekać słuchacza.

SAMOKSZTAŁCENIE

- pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji;
- rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii;
- bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.

Ocena celująca

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory;
- wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów;
- biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich;
- objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi;
- poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną;
- samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów;
- twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury;
- porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury;
- samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną;
- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy;

- wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką;
 - biegle wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu;
- samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy;
 - świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych;
 - wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu;
 - bogaci swoje słownictwo oraz poddaje refleksji rozwój i zróżnicowanie języka polskiego;
 - biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych;
 - biegle używa użytkowych stylów wypowiedzi;
 - doskonalą własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu;
 - wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach;
- zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- wypowiada się, realizując zamierzony cel;
 - wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne;
 - samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł;
 - pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: **rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny**, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe;
 - twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy;
 - formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki;
 - wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy;
 - podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony;
 - samodzielnie formułuje wnioski;
 - rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji;
 - twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego;
 - formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze;
- recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych.

SAMOKSZTAŁCENIE

- samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł;
- ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji;
- z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych;
- aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.
- występuje w roli lidera grupy.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

Joanna Niemczyk
Barbara Mikuta